

Károlyfi Zsófia, Palaics Eszter:

A sorson túl (részlet)

Születés és halál

Annácska, 1896. augusztus 27.

Istenem, miért fáj ennyire? Mintha tüzes vasat forgatnának bennem. Aztán jön a megváltó szünet, és újra a fájdalom. Mióta tart ez már nem tudom, és már gondolni sem bírok másra. Néha szeretnék Ervinre gondolni, vagy anyuskámra, de mindent elszakít ez a kín. Ez a szerelem ára. Mennyivel jobban tűrném, ha tudnám, hogy együtt lehetünk. De így, egy idegennel... Most elborít ismét ez a szörnyű kín. Engem szólítanak megint.

– Anna! Nyomjon! Erősen Annácska, már csak egy nagyot. Látom a fejét.

Most úgy érzem, meghalok. Mindennek vége lett. Már nem fáj semmi. Emelkedem az Égbe. Félelem és könnyebbség egyben. Jó, hogy vége a szenvedésnek. Sajnálom, hogy nem tudom meg, mi lesz a babával. Rövid, de szép életem volt. Egy nagy szerelem lett a végzetem. Jaj, Ervin!

– Anna! Kisfia született! Szép, egészséges baba!

Távoli hangok, hozzám szólnak. Még nem tudják, hogy meghaltam. Szállok, szállok, könnyű vagyok, szép zene szól, valakik dalolnak, és én szétfolyok a mindenségben. Áradok a nagy levegőégben. Milyen jó és ringató itt minden. Fényes, lágy és gyönyörű. De mit is mondtak? Fiam született? Ó, hát vele mi lesz? Hogy hozzam magammal? Hol van? Hadd lássam! Most zuhanok. Kinyitom a szememet, és egy kedves asszony mosolyogva nyújt egy gyönyörű csecsemőt felém.

– Alig akart sírni, kicsit meg kellett paskolni, hogy megmutassa, hangja is van. Nagyon elégedett baba.

– Az enyém?

Földöntúli boldogság önt el. Soha nem gondoltam, hogy ilyen lehet érezni. Mi ez, nem tudom, de ennél jobb semmi nem lehet. Édes pici ujjacskák ökölbe hajtva, szép formás kicsi test és nagy fejecske, a nyaka alig tudja megtartani. Átölelem félve, érzem bőre érintését. Semmihez nem hasonlítható ez.

- Ervin – suttogom önkéntelen, de nem. Kérték, hogy ezt a nevet ne adjam neki. Legyen Mihály, az arkangyal tiszteletére.

Már hallom is a kérdést.

- Mi lesz a neve a kis úrfinak?
- Mihály – ejtem ki a számon azt a nevet, mit negyvenkilenc évig minden nap mondogatni fogok. – Misi.

Az az idegen férfi, akihez kényszerből hozzáadtak. Ő is Mihály.

Anna, 1945

Már órák óta csak meredek kifelé az ablakon. A szürke, kopasz fákat homályos köd lepi, ráadásul a napsugár, mely ott lehet minden felhő mögött, azt a kevés fényt is elviszi a Föld túlsó felére. Ebben a sötétségben lassan lámpát gyújtok, bár nem tud úgysem fényt hozni gondolataim köré. Ahogy a gyufa serceg, miközben a kanóchoz közelítem, úgy hat belém az az érces hang, és Mariskáról mesél nekem. Nem tudom kiverni a fejből. Visszacseng még a fülemben mások véleménye is. Semmi kétség.

Negyvenkilenc évig védtem őt, de nem tudom erre a világra való-e az élete? Nem paraszt, nem szolga nem polgár, úr az istenadta. Bizakodó arccal tekint bele a világba, de ha én és a Batthyány család anyagilag nem gondoskodnánk róla, mi lenne vele?

Jól menő szabóműhelye az első világháború után virágzott, bár a túlzott precizitása miatt lassan dolgozott, nem a bevételt tartotta szem előtt. Úgy érzem most, ő a megrendelőkben sok örömet talált. Szívesen beszélgetett velük, de addig nem haladt a munka. Ki tudja, lehet, hogy neki van igaza és az emberi kapcsolatok többet érnek a pénznél?

Vérében van a jó modor, az átfogó világszemlélet, az emberekhez való jóindulat és a folyton másokon segíteni akarás. Ez megfelelő háttér nélkül hova vezet? Szeretem, de már nincs rá alkalmam, hogy hasznára legyek. A háború alatt minden megváltozott. Bennem is.

Bocsáss meg nekem, Ervin. Képtelen vagyok már az örökös aggodalomra. Ami most történt vele, az már számomra elviselhetetlen. Misi fiunk elvette Mariskát feleségül. Az esküvő napján még nem tudtam, hogy ez a nő maga a sátán. Esküvőjük után rögtön elköltöztek a Balaton mellé. Megfenyegetett, hogy ne látogassam őket, mert különben megbánom. Ebben a küzdelemben nincs erőm részt venni. Nem tudom végignézni, mivé lesz így az élete. Arra megkértem drága Misi fiunkat, hogy ne legyen közös gyermekük evvel a nővel. Ezt a fajtát nem szabad szaporítani. Látom mosolygó arcát, és hallom, ahogy halkán és kissé meglepetten kérdezi: „Nem gondolhatod, hogy valamikor is átölelem?”

Rendkívüli teremtés, ha nem azt nézem, hogy képtelen gondoskodni egy családról, úgy legalábbis nem, mint a legtöbb férfi. Nem tehet róla, neki nem volt esélye erre. Talán ha nem jön a háború, és a pesti szabóság és a szigetszentmiklósi kis üzlet olyan jól megy, mint ahogy indult, pénzt hozott volna a házhoz. Akkor pedig a fizikai munkára akadt volna cselédség. Ellenben te sem akartál ilyen életet, a filozófiátok hasonló. Bár meg kell vallanom Ervin, Misi boldogabb ember mindkettőnkénél. Emlékszel, mennyit vívódtunk, gondolkodtunk, filozofálgattunk a világ folyásán? Te elkezdted harcolni a változtatásokért, én megalkudtam volna a családi nyugalom kedvéért. Misi? Belemosolyog ebbe a kusza világba, és ha látnád, milyen könnyedén felülemelkedik mindenen, igencsak elcsodálkoznál rajta. Mindemellet szerencsés embernek hiszi magát. Hol van már az a makacs, haragos kisfiú? Ervin, ő bölcs lett, és így nyugodtan hagyom itt. Túl fogja tenni magát azon is, amin én nem tudom. Már többet nem vagyok képes tenni érte. Talán nincs is szüksége rá. 49 éves.

Az éltetted eddig, hogy vártam a híreket Rólad, és szerettem a fiunkat kettőnk helyett is, ahogyan megígértem. Te meghaltál, Misi megnősült. Feláldozta szabadságát a létfenntartásunk bizonytalansága miatt.

Kilépek a sötét udvarba, és látom a főépületben a fényeket. Idegen itt minden számomra, nincs rám semmi szüksége senkinek. Elképzelem a karácsonyt - ami egy éve sem volt boldog -, milyen lesz Misinek a Balaton mellett, és milyen Mariska szüleinek és testvéreinek itt szemben velem? Nincsen nekem helyem senki asztalánál. Ha maradnék, nem tudnék rájuk nézni azok után, hogy úgy mondjuk, jót tettek velünk. Nem tudtuk elkerülni, ezt a lehetőséget vetette elénk a sorsunk s a háború.

A sötét homály hátborzongatóvá teszi az udvari árnyékokat. Nem tudom, még mire várok, csak azt érzem, hogy egyre jobban áthülök. A szobában átnézem a fiókokat, és rálelek a Digoxinra. Kezem magától kezd működni, mintha valaki irányítaná. Vizet keresek és beveszek egy tablettát. A víz úgy árad szét a gyomromban, hogy minden sejtemet érzem, ahogy telíti és lehül tőle. Kezemet a láng vibrálva világítja meg, simogatom a poharat, majd újabb vizet töltök, miközben a csuklómon levő ráncokat tanulmányozom. Újabb tablettát kerül a kezembe, lenyelem. Végigfut bennem egy hányingerszerű érzés. Talán az teszi, hogy végiggondolom reményeim sorát, melyek mind belepottyantak egy mély tóba, ahol szétfoszlottak és vízzé váltak. Lehet, hogy azért éltem, hogy megszüljek valakit, aki tudja, hogy hol lakik a boldogság? Nekem biztos, hogy nem ezen a földön.

Most mintha érezném Misi tekintetét. Kérdően néz rám, és mintha köszönné. Mintha jóváhagyná számadásomat. Összeszorítom öklömet, kinyitom, és beleöntöm az összes tablettát, számba veszem és lenyelem. Nemsokára találkozunk, Ervin. Megyek. Isten bocsássa meg vétkeimet.

De nem bocsátotta meg, itt van a büntetés, a testem ragaszkodik a földi élethez, küzd. Amikor úgy érzem, mintha kiesne belőlem minden és kiszáradnék, elfog egy végtelen szomjúság, kétségbe esetten iszom a vizet, remélve hogy enyhíti a szenvedést. Ettől erős hányinger kap el, szédülés és izomgyengeség. Rogyadozva töltöm újra a vizet magamba, ráz a hideg, lefekszem, de a sötét kút, melybe bele kellene engednem magam, nem vonz eléggé. Élni akarok mégiscsak. Már folynak a könnyeim, megfeszül a testem, és csak kérdezni tud: miért?